

Tal com està redactat l'article 15 de la Llei 1/2024, hi ha un risc evident que el valencià siga sistemàticament descartat en l'ensenyament a l'alumnat amb NEE, especialment en contextos on el castellà és predominant. Això podria generar desigualtats en l'accés al valencià com a llengua pròpia del territori i contradir els objectius de normalització lingüística.

L'article 15 de la Llei 1/2024 estableix que l'alumnat amb necessitats educatives especials (NEE) rebrà l'ensenyament en la llengua cooficial que siga habitual al seu entorn familiar, o en la que tinga major domini, segons l'elecció dels representants legals. Això planteja algunes implicacions preocupants:

- **Predomini de la llengua majoritària:** Com que el castellà és majoritari en molts entorns familiars, és probable que, a la pràctica, es prioritze aquesta llengua en detriment del valencià, especialment si els representants legals opten per aquesta opció.
- **Exclusió del valencià:** En casos en què el valencià no siga la llengua habitual ni la llengua de major domini, es podria descartar completament l'ús del valencià en l'ensenyament d'aquests alumnes. Això contradiria els principis de promoció de la llengua pròpia recollits en altres normatives valencianes i en l'Estatut d'Autonomia, així com en el principi constitucional arrelat als apartats 3.2 i 3.3 de la Constitució Espanyola.
- **Introducció progressiva i condicional:** El segon apartat fa referència a la introducció progressiva de l'altra llengua cooficial i d'una llengua estrangera, però condiona aquesta introducció a les "possibilitats" de l'alumnat. Això podria significar que, si es considera que l'alumnat amb NEE té limitacions importants, el valencià podria quedar relegat o fins i tot exclòs.
- **Adaptacions necessàries:** Tot i que el tercer apartat menciona les adaptacions per al tractament de les llengües, no garanteix explícitament l'ús equilibrat del valencià i el castellà, deixant aquesta decisió en mans del centre o de les famílies, que sovint poden prioritzar el castellà.

Aquestes mesures afectarien a l'alumnat amb entorns on el valencià és present ja siga a l'àmbit familiar, social o laboral, cosa que agreujaria la inclusió social de les persones amb discapacitat. També minvarien les oportunitats laborals ja que no conèixer el valencià de forma plenament competent els resten potencialment l'accés a la funció pública en el cas que hi és present el requisit lingüístic per a concórrer als processos de selecció pública.

ANÀLISI DES DEL PUNT DE VISTA DE LA LEGISLACIÓ EUROPEA

La **Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (CELROM)**, adoptada pel Consell d'Europa, estableix principis per protegir i promoure les llengües regionals o minoritàries, com el valencià. Analitzar l'article 15 de la Llei 1/2024 sota aquests principis evidencia possibles incongruències amb els compromisos assumits per Espanya en ratificar la Carta.

1. Dret a l'educació en la llengua minoritària

CELROM, Article 8.1 (Educació):

- Promou l'ensenyament en llengües regionals o minoritàries en tots els nivells educatius i adaptat a les necessitats específiques dels alumnes.

Observació:

L'article 15 de la llei 1/2024 de la Generalitat:

- No garanteix que l'alumnat amb NEE reba ensenyament en valencià si no és la llengua habitual o de major domini.
- Condiciona la introducció del valencià a "les possibilitats de l'alumnat", cosa que pot derivar en una exclusió pràctica del valencià per a l'alumnat amb NEE, especialment si requereixen suports intensius.

Incompatibilitat: Això contravé el principi de garantir l'accés a l'educació en la llengua minoritària, ja que l'article no assegura mesures específiques per promoure el valencià entre aquest alumnat vulnerable.

2. Evitar la discriminació per motius lingüístics

CELROM, Article 7.2:

- Prohibeix qualsevol forma de discriminació basada en l'ús d'una llengua regional o minoritària.

Observació:

L'article 15 de la llei 1/2024 de la Generalitat prioritza la llengua familiar o la de major domini sense una perspectiva compensatòria per protegir el valencià. Això pot conduir a una discriminació indirecta:

- El valencià es pot veure sistemàticament exclòs, especialment en contextos familiars i socials castellanoparlants, sense accions correctives que equilibren aquesta desigualtat.

Incompatibilitat: No implementar mesures específiques per assegurar l'ús del valencià en l'ensenyament d'alumnes amb NEE implica una discriminació lingüística, ja que nega a aquests alumnes l'oportunitat de ser educats en la llengua pròpia del territori.

3. Promoció activa de la llengua minoritària

CELROM, Article 7.1.c:

- Les autoritats han de fomentar "l'ús oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i privada".

Observació:

L'article 15 de la llei 1/2024 de la Generalitat no contempla mesures actives per fomentar l'ús del valencià entre l'alumnat amb NEE, sinó que deixa aquesta decisió a la tria familiar i al domini lingüístic previ, cosa que reforça el desequilibri existent a favor del castellà.

Incompatibilitat: L'absència de polítiques de promoció activa per al valencià infringeix aquest principi, ja que perpetua la situació d'inferioritat del valencià en contextos educatius.

4. Igualtat de condicions entre llengües cooficials

CELROM, Article 7.1.b:

- S'ha de respectar l'"àmbit territorial de cada llengua", assegurant l'equilibri entre llengües en zones bilingües.

Observació:

L'article 15 de la llei 1/2024 de la Generalitat no garanteix un equilibri real entre castellà i valencià, ja que el sistema prioritza el castellà en molts casos per defecte, i el valencià queda relegat a una introducció progressiva només "si les possibilitats ho permeten".

Incompatibilitat: Aquesta desigualtat no respecta l'àmbit territorial del valencià ni assegura un tractament equitatiu.

Conclusions:

L'article 15 de la Llei 1/2024 de la Generalitat contravé diversos principis de la CELROM en relació amb l'educació, ja que:

- No garanteix l'accés equitatiu al valencià per a l'alumnat amb NEE.
- Permet una discriminació indirecta que reforça la situació de desavantatge del valencià.
- No estableix mesures compensatòries per fomentar activament el valencià en aquest col·lectiu.

Per complir amb la CELROM, seria necessari reformar aquest article per:

1. Garantir explícitament l'accés al valencià per a tots els alumnes, independentment del seu entorn familiar.
2. Implementar mesures de suport que assegurin que el valencià no quede exclòs en cap cas.
3. Promoure la igualtat real entre les dues llengües cooficials en tots els contextos educatius.